

Братусь І.В.

кандидат філологічних наук, доцент;

Конебаєва Д.А.

бакалавр,

Київський університет імені Бориса Грінченка

**ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАРОДЖЕННЯ ТА РОЗВИТКУ
ОРНТОМОРФНОГО ЖАНРУ. «ПТАХИ І КВІТИ»
В ОБРАЗОТВОРЧОМУ МИСТЕЦТВІ СХОДУ**

Птахи виступають частим елементом в образотворчому мистецтві. За допомогою зображення їх рухів, роботи наділяються багатим символізмом та алегоричними підтекстом. Образ птаха є невід'ємною частиною фольклору народів Світу. В усі часи даний образ знаходить своє місце в образотворчому, зображальному мистецтві. Звичайно, в залежності від епохи та культурного надбання країни, змінюються прийоми та способи художнього зображення. Втілюючись в різні форми, сам образ залишається досить актуальним і на сьогоднішній день.

Широко відомо, що зображення птахів беруть свій початок ще в прадавні часи (печерний живопис). Образи тримали в собі перш за все сакральний характер.

В культурі Древнього Єгипту наявні зображення птахів як втілення богів. Своєю святістю славилися такі птахи як ібіс, коршун, голуб. Найбільш широко поширеним був культ соколу. Зображували його як символ влади, фараона, також як втілення бога Гора.

Античність, де були популярні зоо-антропоморфні сюжети, також не оминула птахів. В міфологічних сюжетах Давньої Греції, боги та герої перетворювалися на птахів, зокрема образ Зевса пов'язували з орлом, Афродіту з лебедями, Афіну уособлювала сова.

Міфологічні ілюстрації давніх слов'ян також відзначаються наявністю образів птахів. Сезонні міграції, поведінкові інстинкти породжували різноманітні вірування, що пов'язувало птахів з тим чи іншим явищем.

Птахи виступають ключовою ланкою в багатьох релігіях. Згідно міфам і повір'ям багатьох країн, птахів ототожнювали зі святістю, до них ставилися шанобливо й зображали в різноманітних сюжетах, що мали той чи інший підтекст.

І хоча образ та символ птаха часто фігурує в легендах і міфах різних країн, саме в мистецтві далекого сходу зображення птахів набуло на стільки широкого розповсюдження, що стало частиною традиційного живопису.

Близько X століття нашої ери, в часи панування династії Тан, в мистецтві традиційного живопису та декоративно-прикладного мистецтва Китаю, згодом і Японії вперше з'являється жанр «Птахи і квіти» Хуа-няо китайською 花鳥 (Huāniǎo) або Качоу-га 花鳥画 (Kachō-ga) японською, твори якого присвячені саме сюжету птахів в навколишній середі. Дослівно – малюнки квітів і птахів.

Чіткої дати появи даного жанру не відзначають, адже художники Далекого Сходу досить часто зверталися до зображення птахів. Хоча назва окреслює зображення насамперед рослинності, сюжетним центром композицій являються образи птахів.

Живопис Китаю та Японії був щільно пов'язаний з каліграфією. Роботи виконувалися лише в монохромних відтінках і художник ставив за мету не чітке зображення дійсності а відображення та розуміння атмосфери. При цьому акцент ставився на тому як художник вміє показати навколишню гармонію. Нехтуючи реалізмом, художники зображували природу з позиції філософії. В силу можливостей, живописом на той час мала право займатися в основному китайська знать та ченці, адже використовувались коштовні матеріали, такі як шовк, папір «гампі».

Хоча Китай і Японія часто конфліктували, початок XIII століття ознаменувався активними контактами країн, насамперед обміном майстерності володіння кистю. Зародившись в Китаї жанр «Птахи і квіти» швидко перекочував до майстрів Японії, де згодом перевтілювався і вбирав ряд художніх інновацій.

Один з перших відомих послідовників жанру, був японський художник і монах Тенсьо Сьобун. Звісно пейзажі майстра Сьобуна славилися своєю незвичайною трактовкою, але саме в жанр «Птахи і квіти» він не привніс значної новизни. Як і на початку зародження жанру, він писав використовуючи монохромні кольори. Розквіт його творчості припадає на початок XV століття. На досить довгий період жанр «Квіти і птахи» переходить на другорядний план і тільки з періода Едо відроджується в світлі «укийо-е».

Ми лише коротко розглянули аспекти східного втілення образу птаха. Більш докладний аналіз передбачається в подальших дослідженнях. Безумовно, що окремо варто розглядати в майбутньому національно-патріотичні компоненти [1].

Список використаних джерел:

1. Братусь І., Коба А. Новий погляд на наше педагогічне минуле. – Українське слово. – 1997. 6 лютого.
2. Иванов В.В. Птицы [Електронний ресурс] / В.В. Иванов, В.Н. Топоров // Мифы народов мира: Энциклопедия. – 1980. – Режим доступу: <http://philologos.narod.ru/myth/birds.htm>.
3. Рубель В.А. Японська цивілізація: традиційне суспільство і державність / В.А. Рубель. – Київ: «Аквілон-Прес», 1997. – 251 с. ISBN 9667209059.
4. Roni Uever, Susugu Yoshida. Ukiyo-E: 250 Years of Japanese Art. Gallery Books, 1991. ISBN 0831790415.
5. 宮崎法子 『花鳥・山水画を読み解—中国絵画の意味』 角川書店、2003年／ちくま学芸文庫、2018年。※Ⅱ 花鳥画